

Aanbevelingennotitie inventarisatie zorgplicht regionale waterkeringen

Aan: Begeleidingsgroep Visie
Van: Werkgroep zorgplicht regionale keringen
Datum: 16 februari 2021

1. Inleiding

In maart 2020 werd het programmaplan ORK-IV ‘Slim investeren en uitlegbaar veilig’ van het Ontwikkelprogramma Regionale Keringen (ORK) gepubliceerd. Dit plan is opgesteld voor de periode 2020-2023 en bouwt voort op voorgaande programmaplannen van het ORK. In dit laatste programmaplan is de ambitie uitgesproken om ook de komende jaren door te gaan met het toetsen en versterken van de regionale keringen. Gemandateerd opdrachtgever van het ORK is de stuurgroep, die ten aanzien van inhoudelijke vraagstukken en prioritering wordt geadviseerd door o.a. de begeleidingsgroep visie (BGV). Een van de vraagstukken waar de begeleidingsgroep visie van ORK-IV de aandacht op vestigt betreft de vraag hoe de zorgtaak van regionale keringen invulling kan krijgen. Het programma formuleert dit als volgt: *“Definieer wat onder een zorgtaak wordt verstaan en breng de consequenties van sturing op de zorgtaak voor toezicht in beeld. Ontwikkel goede afspraken tussen toezichthouder en beheerder over het uitvoeren van de zorgtaak en de invulling van het toezicht daarop.”*

Een eerste stap in de beantwoording van dit vraagstuk is het inventariseren van de landelijke stand van zaken inzake de zorgplicht regionale waterkeringen. AT Osborne heeft deze inventarisatie uitgevoerd in samenwerking met de werkgroep zorgplicht regionale keringen. In de werkgroep zitten waterschappen, provincies, Rijkswaterstaat, de UvW en vertegenwoordigers van de ORK.

Aanpak

Voor de inventarisatie zijn alle beheerders en toezichthouders (dus alle waterschappen, provincies, ILT en Rijkswaterstaat) geïnterviewd. De leden van de werkgroep zijn in groepsverband geïnterviewd (zie bijlage). Voorafgaand aan de interviews is met de werkgroep een plan van aanpak met een gesprekskader opgesteld.

Het gesprekskader bevat de volgende stappen:

1. Definitiebepaling: waar hebben we het over?
Deze stap inventariseert wat de beheerders en toezichthouders onder de zorgplicht voor regionale keringen en bijbehorende zorgtaken verstaan. Daarnaast wordt ook gekeken of de implementatie van de zorgplicht vooral als een bestuurlijk of als een inhoudelijk vraagstuk beschouwd wordt.
2. Huidige situatie: waar staan we?
In deze stap wordt gekeken naar hoe de zorgtaken van de regionale keringen momenteel ingevuld en uitgevoerd worden. Hierbij komen ook de voortgang van de implementatie en lopende discussies en ontwikkelingen aan bod.
3. Toekomstperspectief: Waar willen we naartoe?
In deze stap wordt het toekomstperspectief voor de zorgplicht regionale keringen van beheerders en toezichthouders geschetst. Daarnaast wordt gekeken in hoeverre een doorontwikkeling van de zorgplicht regionale keringen gewenst is en welke ambities de organisaties hebben voor de zorgplicht regionale keringen.
4. Handelingsperspectief: wat hebben we nodig?
Deze laatste stap inventariseert wat beheerders en toezichthouders nodig hebben om het gewenste toekomstperspectief waar te maken. Hierbij wordt ook gekeken op welke schaal de behoeftes opgepakt kunnen worden en welke rol de zorgplicht primaire keringen hierin speelt.

Voorliggende aanbevelingennotitie geeft een analyse van de inventarisatie op basis van de vier stappen van het gesprekskader. Tot slot worden er aanbevelingen gedaan over hoe landelijke inzet voor de invulling zorgplicht regionale keringen een vervolg kan krijgen. De aanbevelingen zijn erop gericht op korte termijn (2021/2022) opgepakt te kunnen worden.

2. Analyse

2.1. Definitiebepaling

Wettelijke definitie

De zorgplicht wordt in de Waterwet niet exact gedefinieerd. De visie op zorgplicht waterkeringen (Unie van waterschappen en STOWA, 2015) beschrijft de zorgplicht als volgt: *“Het begrip zorgplicht waterkeringen wordt in de Waterwet niet exact gedefinieerd, maar houdt in dat de beheerder de wettelijke taak heeft om de waterkeringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. Het is de eigen bestuurlijke verantwoordelijkheid van de waterschappen hoe ze invulling geven aan deze zorgtaak. De waterschappen zijn daarbij gehouden aan de wettelijke kaders voor de waterveiligheid die worden opgelegd door rijk (primaire keringen) en provincies (regionale keringen).”*

De zorgplicht voor regionale waterkeringen is de verantwoordelijkheid van de waterkeringbeheerder, i.c. de waterschappen of Rijkswaterstaat. De toezichthoudende rol voor regionale keringen is belegd bij provincies (voor waterschappen) en de ILT (voor Rijkswaterstaat) en bestaat uit het aanwijzen en normeren van regionale keringen en de toezicht op de toetsing en uitvoering van de zorgplicht regionale keringen door de beheerders. De zorgplicht heeft haar wettelijke basis in de Waterwet, waarin de bestuurlijke taak voor de zorg van de keringen wordt geduid. Zo staat in de Waterwet dat de regionale waterkeringen aan de veiligheidsnormen moeten voldoen en dat de keringen vastgesteld worden in een legger en opgenomen worden in een technische beheerregister. Qua calamiteitenzorg dienen waterkeringbeheerders een calamiteitenplan op te stellen en deze af te stemmen met veiligheidsregio's en regelmatig oefeningen te organiseren. De overige invulling van de zorgtaken van de regionale keringen mag door de waterkeringbeheerders (in samenspraak met toezichthouder) vorm gegeven worden.

Met de aanpassingen van de Waterwet per 1-1-2014 is de zorg voor de keringen benadrukt en het bestuurlijk toezicht voor de primaire keringen aangepast. Dit heeft bij de waterschappen, Rijkswaterstaat en de toezichthouder IL&T voornamelijk geleid tot intensivering van de aandacht voor de zorgplicht voor de primaire keringen. Voor de primaire waterkeringen is in het beleidskader zorgplicht (IenW, 2014) nader uitgewerkt welke werkzaamheden onder de zorgplicht worden verstaan. Met de toezichtstrategie werkte IL&T daarnaast uit hoe zij toezicht uitvoert op de zorgplicht voor de primaire waterkeringen.

Deze expliciete uitwerking ontbreekt voorsnog voor de zorgplicht regionale waterkeringen. Zowel de keringbeheerders als de toezichthouders hebben behoefte aan het definiëren wat de zorgplicht regionale keringen inhoudt. Dit helpt om met elkaar goede afspraken te maken.

Definitie uit interviews

Ondanks het ontbreken van een wettelijke definitie hebben de keringbeheerders en toezichthouders een redelijk uniform begrip van wat de zorgplicht voor regionale waterkeringen omvat. Belangrijke elementen die de zorgplicht voor regionale waterkeringen definiëren zijn:

- De wettelijke taak om de reguliere beheer- en onderhoudswerkzaamheden voor de waterkeringen aantoonbaar te maken;
- Het procesmatig organiseren en uitvoeren van regulier onderhoud om continu in control te zijn (en niet alleen afhankelijk van het 12-jarige toetsproces);
- Het uitvoeren van de beheer- en onderhoudswerkzaamheden voor het behoud van de functie/staat van de regionale waterkeringen conform de wettelijke eisen en normen;

Een deel van de organisaties vindt dat het proces van aanwijzing, toetsing en normering onderdeel is van de zorgplicht. Dit komt niet overeen met de definitie van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen. Ook vindt een deel van de organisaties dat calamiteitenzorg onderdeel is van de zorgplicht. Dit komt overeen met de definitie van de zorgplicht voor de primaire waterkeringen.

Verschillende percepties

Hoewel alle beheerders de zorg voor de regionale keringen als hun verantwoordelijkheid beschouwen, verschillen hun percepties over of het een zorgtaak of zorgplicht is. De beheerders die het als een zorgtaak zien, zijn van mening dat de invulling van de zorgplicht nog niet voldoende wettelijk is vastgelegd en voelen het daardoor niet als plicht. De beheerders die het als een zorgplicht beschouwen zijn van mening dat de zorgplicht wordt opgelegd vanuit de waterwet.

Ook de perceptie van het implementatievraagstuk van de zorgplicht regionale keringen verschilt bij de beheerders en toezichthouders. De een ziet het als een inhoudelijk vraagstuk waarbij de crux ligt bij het invullen van de processen. De ander ervaart het als een bestuurlijk vraagstuk waarbij de rolinvulling van toezichthouders en de invloed van bestuurlijke aandacht een belangrijke rol spelen.

2.2. Stand van het land

Inrichting zorgplicht regionale keringen

Het voornaamste deel van de waterschappen is bezig met de toetsing van de regionale keringen en de daaruit volgende versterkingsopgave. De toetsing van de waterkeringen wordt gebruikt als referentiepunt voor de instandhoudingsplannen.

De implementatie van de zorgplicht is veelal gekoppeld aan assetmanagementprogramma's en -processen bij de waterschappen. Een aantal waterschappen hebben de zorgplichtprocessen voor de regionale waterkeringen al ingericht, waarbij deze vaak gespiegeld worden aan de bestaande zorgplichtprocessen voor de primaire keringen.

Het bestuurlijk commitment voor de zorgplicht regionale keringen verschilt per organisatie. De voortgang van de implementatie van de zorgplichtprocessen voor regionale keringen is sterk afhankelijk van bestuurlijk commitment en daaruit volgende vrijgemaakte capaciteit.

Vastleggen en rapporteren

Beheerders rapporteren aan de toezichthouders over de status van de regionale keringen. De manier, frequentie en het detailniveau van rapporteren verschilt erg tussen de keringbeheerders. Het merendeel van de beheerders rapporteert middels een jaarlijkse voortgangsrapportage over de versterkingsopgave. Ook zijn er beheerders die de inspectieplannen gebruiken om de werkzaamheden voor de regionale keringen vast te leggen. Enkele beheerders nemen in dezelfde inspectieplannen zowel de primaire als de regionale keringen op. Nu voor de zorgplicht primaire keringen een jaarlijkse veiligheidsrapportage wordt verwacht, zijn er ook enkele beheerders die beide typen keringen, primair en regionaal, in één veiligheidsrapportage samenvoegen.

Daarnaast zijn er ook beheerders die aangeven nooit naar de toezichthouders te rapporteren of enkel de 12-jaarlijkse toetsing te rapporteren. In beide gevallen wordt door de toezichthouders ook niet aangedrongen op frequenter rapporteren.

Samenwerking

Bijna alle beheerders geven aan dat ze hun relatie met hun toezichthouders als productief, constructief en positief ervaren. De provincies worden vaker als samenwerkingspartner dan als toetsende toezichthouder beschouwd. Provincies geven op hun beurt aan dat deze manier van samenwerken voortkomt uit het opgebouwde vertrouwen dat de waterschappen de afgelopen jaren verdiend hebben.

Ook op regionaal niveau is er genoeg ruimte voor samenwerking en kennisdeling. Beheerders geven aan dat zodra ze kennis of samenwerking wensen, dat ze hiervoor altijd wel bij andere waterschappen kunnen aankloppen. De mate waarin dit daadwerkelijk gebeurt en de mate waaraan hier behoefte is verschilt per regio en beheerder. Hierbij valt het volgende op:

- Samenwerking gebeurt vooral veel op regionaal niveau. Een goed voorbeeld hierbij is het West-Nederland overleg waarbij waterschappen en provincies nauw samenwerken. Ook de Brabantse waterschappen werken nauw met elkaar en de provincie samen. Beide regionale samenwerkingen zijn voornamelijk gebaseerd op kennisdeling.
- Waterschappen en provincies met relatief weinig km regionale keringen (en dus een kleinere opgave) lijken minder intensief de regionale samenwerking op te zoeken.
- Waterschappen en provincies waarbij de areaalgrenzen van waterschappen vrijwel volledig overeenkomen met de provinciegrenzen, zoeken vooral de samenwerking bij elkaar (beheerder en toezichthouder) op en minder regionaal. E.g. Waterschap Zuiderzeeland en Provincie Flevoland, Waterschap Limburg en Provincie Limburg.

Discussiepunten

De mate van inspanning die men nodig acht voor een goede invulling van de zorgplicht regionale keringen verschilt sterk per keringbeheerder en provincie. Discussiepunten hierbij zijn tot welk detailniveau de staat

van het areaal inzichtelijk moet zijn en welke inspanning doelmatig is om het uitgevoerde werk aantoonbaar te maken.

Ontwikkelingen

Uit de interviews kwamen drie tendensen naar voren die richting geven aan een doorontwikkeling van de zorgplicht regionale keringen;

- Beheerders beschouwen hun relatie met de toezichthouders als constructief en gebaseerd op samenwerking. Een aantal beheerders gaf echter wel aan dat ze de inhoudelijke kennis omtrent regionale keringen en de capaciteit bij enkele provincies ziet afnemen, waardoor deze provincies een steeds minder prominente rol innemen in de zorgplicht regionale keringen. De provincies geven aan dat waterschappen de afgelopen jaren (verdiend) vertrouwen hebben opgebouwd en dat zij daarom ook geen noodzaak zien in het innemen van een sterke prominente en toetsende rol.
- Er komt steeds meer behoefte aan maatwerk rondom de invulling van de normen. Waterschappen uiten de wens om de normen (berekend volgens de IPO-norm) minder zwart/wit te benaderen en meer vanuit het gebied en/of systeem te beredeneren. Een deel van de beheerders geven aan meer ruimte te willen om het gesprek aan te willen gaan met hun toezichthouders omtrent de normen. Discussies die spelen zijn: de verhouding tussen investeringen en veiligheidstoename, meerlaagse veiligheid, overstromingskansbenaderingen en het werken vanuit gebiedskennis.
- Bij enkele waterschappen rees de vraag of continu inzicht en goed beheer en onderhoud voldoende kan zijn om (een deel van) de keringen aantoonbaar op orde te houden. Op die manier zou er minder noodzaak zijn voor het toetsen van de keringen, omdat de toezichthouder in staat gesteld wordt om continu toezicht te hebben op de staat van de keringen. Een dergelijk systeem kan wenselijk zijn omdat de hedendaagse bedreigingen voor waterkeringen (e.g. bodemdaling en extreme weersomstandigheden) ook om continu inzicht en risico-gestuurd beheer en onderhoud vragen. Daarnaast zou het financieel en qua capaciteit veel voordelen kunnen opleveren. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Provincie Noord-Holland hebben in samenwerking met het ORK een pilot gestart. Ook Waterschap Rivierenland is aan het kijken hoe ze met goed ingericht risico-gestuurd beheer en onderhoud en continu inzicht minder kunnen inzetten op toetsing.

2.3. Toekomstperspectief

Behoefte aan landelijke doorontwikkeling:

De behoefte voor een eventuele landelijke doorontwikkeling verschilt per beheerder en toezichthouder. Grofweg kunnen de volgende generieke behoeftes¹ geschetst worden;

- A. Geen doorontwikkeling gewenst, de huidige manier van uitvoering van de zorgplicht regionale keringen voldoet en er zijn geen landelijk afspraken nodig.
- B. Wettelijk vastleggen wat er nu al ligt omtrent zorgplicht regionale keringen en dit op die manier gaan uitvoeren.
- C. Een gezamenlijk ambitieniveau bepalen en een minimum vastleggen waar beheerders aan moeten voldoen (de basiseisen). Op die manier worden de processen van de zorgplicht regionale keringen zoveel mogelijk gelijk getrokken met die van de zorgplicht primaire keringen. Men benadrukt hierbij wel dat er voldoende ruimte moet blijven voor de regionale verschillen én dat ze niet de 'papierexercitie' willen die bij de primaire keringen als bewijs meegeleverd moet worden.
- D. De zorgplicht voor de regionale keringen volledig gelijk trekken met de zorgplicht primaire keringen. Denk hierbij aan het opstellen van wettelijke kaders en aantonen dat beheerders aan de kaders voldoen middels één veiligheidsrapportage voor zowel primaire als regionale keringen.

De keuze voor een van bovenstaande behoeftes is veelal gebaseerd op het optimaliseren van efficiëntie en maatwerk en hangt daarbij ook vaak samen met de mate van wettelijke invulling van de uitvoering van de zorgplicht (denk hierbij aan de basiseisen voor de zorgplicht primaire keringen bijvoorbeeld). Vanuit die redenatie schetst het overgrote deel van de beheerders en toezichthouders tijdens de interviews een

¹ NB, deze lijst is niet uitputtend en is ook niet op volgorde van prioriteit opgesomd. De lijst is pas na het afnemen van alle interviews opgesteld en is daardoor niet met deze concrete bewoording met de geïnterviewden besproken of getoetst. De antwoorden van geïnterviewden waren vaak niet zo zwart-wit als hierboven geschetst en lagen vaak tussen 2 of meerdere perspectieven in.

toekomstperspectief dat past bij optie B of optie C. Een paar beheerders pleit voor optie iv, waarbij ze de zorgplicht voor primaire en regionale keringen volledig gelijk willen oppakken. Slechts enkele beheerders en toezichthouders kiezen voor de eerste optie, dit zijn vaak organisaties met weinig kilometers aan regionale keringen.

2.4. Handelingsperspectief: Wat hebben we nodig?

Veel beheerders en toezichthouders gaven aan behoefte te hebben aan duidelijkheid omtrent de landelijke doorontwikkeling van de zorgplicht regionale keringen. De meeste beheerders gaven aan behoefte te hebben aan landelijke afspraken, met ruimte voor regionale uitwerking en samenwerking.

Bij landelijke afspraken kan gedacht worden aan:

- Een gedragen definitie van de afbakening van de zorgplichtactiviteiten voor de regionale waterkeringen (een beschrijving van activiteiten)
- Houvast en duidelijkheid over de minimale invulling van de zorgplicht regionale keringen, bijvoorbeeld door middel van wettelijke verplichtingen en beleidskaders
- Uniforme landelijke leidraden (e.g. omtrent normeren, toetsen en rapporteren)
- Afspraken tussen toezichthouder en beheerder over de verwachtingen omtrent de manier, de frequentie en met name het detailniveau van rapporteren
- De rolinvulling van een toezichthouder, deze rolinvulling is nu nog erg divers en het zou wenselijk zijn om hier één lijn in te trekken.

Aandachtspunten

Bij een eventuele landelijke doorontwikkeling van de zorgplicht voor regionale keringen moet met de volgende aandachtspunten rekening gehouden worden:

- De zorgplicht voor regionale keringen kent een hoge mate van diversiteit. Zo zijn er grote verschillen tussen het aantal km regionale keringen van organisaties, tussen de vier typen regionale keringen, tussen de culturen van organisaties, tussen de beheerders die slechts met één toezichthouder te maken hebben en beheerders die met wel vier toezichthouders samenwerken, etc. Om die reden benadrukte bijna iedere beheerder en toezichthouder de noodzaak om ruimte te houden voor een regionale invulling.
- Veel beheerders gaven aan zich zorgen te maken over de beperkte beschikbare capaciteit voor de zorgplicht regionale keringen. Om die reden werd vaak benadrukt dat de zorgplicht voor de regionale keringen niet moet vervallen in een ‘papieren tijger’ zoals dit bij de audits van de zorgplicht voor primaire keringen werd ervaren.
- Veel beheerders geven aan goed op weg te zijn met de implementatie van de zorgplicht regionale keringen. Daarnaast zijn enkele waterschappen bezig met pilots om de invulling en uitvoering van de zorgplicht regionale keringen anders in te richten en te verbeteren. Het is belangrijk dat een eventuele landelijke doorontwikkeling van de zorgplicht de huidige positieve ontwikkelingen en pilots niet hindert.

3. Conclusie

Op basis van bovenstaande bevindingen trekken wij de volgende conclusies:

- i. We zijn aan de slag! - De keringbeheerders en toezichthouders zijn aan de slag met de zorgplicht voor regionale keringen. Iedere organisatie is momenteel wel bezig met toetsen, versterken en/of de implementatie van de zorgplicht regionale keringen in de beheer- en onderhoudsprocessen.
- ii. Er is verschil in tempo en uitvoering - de aanpakken, ambitieniveaus en behoeften omtrent de implementatie van de zorgplicht regionale keringen lopen sterk uiteen. Deze verschillen tussen de organisaties zijn voornamelijk te linken aan het aantal kilometer regionale kering per organisatie.
- iii. Het is onduidelijk wat goed genoeg is - Bij het overgrote deel van de beheerders leeft het gevoel dat ze goed aan de slag zijn. Echter, een landelijke maatlat ontbreekt, waardoor beheerders zich lastig kunnen spiegelen met andere beheerders. Organisaties zijn op zoek naar houvast: hoe moet de toezichthoudende rol ingevuld worden? Welk detailniveau is gewenst voor rapportages? Wat moet minimaal aantoonbaar gemaakt worden? De zorgplicht regionale keringen ontbreekt aan een basislijn (e.g. een set aan basiseisen) en een tijdlijn waarin aan deze eisen moet worden voldaan.

4. Aanbevelingen en doorkijk voor 2021/2022

Op basis van de conclusies doen wij de volgende aanbevelingen om de onduidelijkheid bij beheerders en toezichthouders weg te nemen en meer houvast te bieden in de implementatie en uitvoering van de zorgplicht regionale keringen. Deze aanbevelingen zijn gebaseerd op een eerste inventarisatie van de 'stand van het land', om het effect en de uitvoering van de aanbevelingen te optimaliseren is wenselijk om eerst een gedetailleerder beeld van het speelveld op te halen.

1. Werk de minimale basis uit en stel een tijdlijn op

Zowel beheerders als toezichthouders zijn zoekende in wat ze minimaal moeten uitvoeren en aantonen om de zorgplicht voor regionale keringen naar behoren uit te voeren. Laat een landelijke werkgroep hier een basislijn voor opstellen. De basiseisen van de zorgplicht primaire waterkeringen kunnen hiervoor als input dienen. Daarnaast is het belangrijk dat beheerders weten waar ze aan toe zijn en wanneer verwacht wordt dat ze aan de basislijn voldoen. Daarvoor is het belangrijk dat een landelijke ambitie voor de zorgplicht regionale keringen wordt geformuleerd. De ambitie dient als gezamenlijke stip op de horizon waar middels een te ontwikkelen tijdlijn naartoe gewerkt wordt. De basislijn en tijdlijn geven de beheerders en toezichthouders handvatten om te meten waar ze staan in het proces van de implementatie en uitvoering van de zorgplicht regionale keringen. Daarnaast geeft het duidelijkheid over wat een beheerder minimaal moet kunnen aantonen en wanneer de uitvoering 'goed genoeg' is.

De afspraken omtrent de minimale basis en de tijdlijn kunnen worden vastgelegd in een convenant tussen de keringbeheerders (waarbij de waterschappen en Rijkswaterstaat gezamenlijk optrekken) en de toezichthouders. Het convenant helpt om elkaar scherp te houden op de kwaliteit van de uitvoering van de zorgplicht regionale keringen en hierover het gesprek te voeren. Om het geheel steviger te verankeren in de Waterwet, kunnen de afspraken ook opgenomen worden in omgevingsverordeningen (waterschappen) en omgevingsvisies (provincies). Voor het vaststellen van het convenant moet een juist moment gekozen worden. 1 januari 2023 zou een goed momentum kunnen zijn omdat de minister van Infrastructuur en Waterstaat dan ook al naar de kamer gaat om de stand van zaken rondom de primaire waterkeringen toe te lichten.

2. Maak landelijke richtlijnen voor beheerders en toezichthouders

Maak landelijk uniforme en gedragen richtlijnen voor keringbeheerders en toezichthouders over de invulling van de zorgplicht voor de regionale waterkeringen. Deze richtlijnen dienen als houvast voor beide partijen om in de eigen organisatie op beleids- en uitvoeringsniveau invulling te geven aan de zorgplicht conform haar eigen ambities. Gebruik de handreikingen voor de zorgplicht primaire waterkeringen (o.a. handreiking rapportage) en de basiseisen uitvoering zorgplicht als inspiratie. Besteed in deze richtlijnen minimaal aandacht aan:

- a. Rapportage voor interne verantwoording (o.a. t.b.v. bestuurlijke aandacht), voor informatie richting toezichthouder en eventueel voor extern. Dit hoeft geen aparte rapportage te zijn en kan ook een toevoeging zijn aan een bestaande rapportagecyclus. Geef hierin aan wat ongeveer het detailniveau is voor rapportage over onder meer de staat van het areaal en geef een richtlijn voor de frequentie van de rapportage.
- b. Processtappen (PDCA) op hoofdlijnen voor de activiteiten (bijvoorbeeld inspecteren, onderhouden, calamiteitenzorg, e.d.) die onder de zorgplicht vallen met daarbij aandacht voor de belangrijkste input en output (zoals waterbeheerplan, inspectieplan en evaluaties). Organiseer dit bijvoorbeeld in pilot-vorm; de processen voor één waterschap op hoofdlijnen uitwerken en met elkaar delen als referentie/startpunt.
- c. Inrichting van gegevensbeheer en informatiemanagement als faciliterende processen voor het opstellen van de rapportage(delen) en de belangrijkste processtappen voor de zorgplichtactiviteiten (o.a. legger en beheerregister gezien wettelijke verplichtingen);
- d. Maak landelijk een handreiking voor een toezichtstrategie op hoofdlijnen die de provincies naar eigen inzicht kunnen gebruiken om het toezicht expliciet invulling te gaan geven. Met deze handreiking borg je zoveel als mogelijk dat de provincies op uniforme wijze toezicht houden. Dit helpt de waterkeringbeheerders die areaal beheren over de provinciale grenzen heen. Daarnaast helpt het de provincies invulling te geven aan de principes van goed toezicht.

De richtlijnen moeten ruimte bieden om risicogericht - op basis van de omvang, type en staat van het areaal - invulling te geven aan de basiseisen.

3. Investeer in regionale samenwerking

De landelijke afspraken dienen voldoende rekening te houden met de regionale diversiteit. Organisaties pleiten voor een regionale uitwerking van de landelijke afspraken. Samenwerking op regionaal niveau is succesvol gebleken en resulteert in nieuwe initiatieven om de uitvoering van de zorgplicht regionale keringen te verbeteren. De aanbeveling luidt daarom om regionaal te investeren in kennisontwikkeling en -deling tussen de waterschappen, Rijkswaterstaat en provincies zodat de organisaties van elkaar leren en een verdere basis leggen voor samenwerking in de toekomst. Besteed hierbij aandacht aan inhoudelijke leerpunten (zoals risicogestuurd/planmatig beheer en onderhoud) en aan algemene leerpunten zoals rolinvulling. NB de regionale samenwerking moet niet leiden tot kokervisie binnen regio's. Ondanks de regionale verschillen is het belangrijk dat organisaties ook over de 'regiogrenzen' heen kijken en uitgedaagd worden telkens een andere spiegel voor te houden.

Bijlagen

Geïnterviewde organisaties

1. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
2. Hoogheemraadschap van Delfland
3. Hoogheemraadschap van Rijnland
4. Inspectie Leefomgeving en Transport
5. Provincie Drenthe
6. Provincie Flevoland
7. Provincie Friesland
8. Provincie Gelderland
9. Provincie Groningen
10. Provincie Limburg
11. Provincie Overijssel
12. Provincie Utrecht
13. Provincie Zeeland
14. Provincie Zuid-Holland
15. Rijkswaterstaat (MN en ZN)
16. Waternet
17. Waterschap Brabantse Delta
18. Waterschap De Dommel
19. Waterschap Drents Overijsselse Delta
20. Waterschap Hollandse Delta
21. Waterschap Hunze en Aa's
22. Waterschap Limburg
23. Waterschap Noorderzijlvest
24. Waterschap Rijn en IJssel
25. Waterschap Rivierenland
26. Waterschap Scheldestromen
27. Waterschap Zuiderzeeland
28. Wetterskip Fryslân

Werkgroep zorgplicht regionale keringen

1. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier - Jannes Haanstra
2. Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard - Arie de Gelder
3. Provincie Noord-Brabant - Marjolijn van Lier
4. Provincie Noord-Holland - Bas van de Pas
5. Rijkswaterstaat - Bart Vonk, Gerard Harmsen, Hans-Maarten Vos
6. STOWA - Robin Biemans
7. Unie van Waterschappen - Aart Los
8. Waterschap Aa en Maas - Ronald Wolters
9. Waterschap Vallei en Veluwe - Reindert Stellingwerff